

LIST PRZEŁOŻONEGO GENERALNEGO NA UROCZYSTOŚĆ NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP 2017 ROKU

Rzym, 8 grudnia 2017 r.
Prot. n. 216/2017

Drodzy Współbracia,

Świętując tytułarną uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP, mamy świadomość, iż obecny rok jest naznaczony wydarzeniami o dużym znaczeniu, zarówno dla całego Zgromadzenia, jak i poszczególnych prowincji i wikariatów. Przede wszystkim w lutym odbyła się 57 Kapituła Generalna, podczas której nie tylko dokonano wyboru Zarządu Generalnego, ale poczyniono zmiany w naszych Konstytucjach i Dyrektorium. W czasie trwania Kapituły miało także miejsce spotkanie z Ojcem Świętym Franciszkiem, a jego przemówienie powinno być dla nas duchową inspiracją na przyszłość. Później odbyły się kapituły prowincjalne, podczas których wybrano Zarządy Prowincji na najbliższe sześć lat. Na początku nowej kadencji, opiece Matki Bożej Niepokalanej i naszego świętego Ojca Stanisława, Założyciela polecamy nie tylko pełniących posługę władzy, a także wszystkich współbraci.

1. W oczekiwaniu na poprawione Konstytucje i Dyrektorium Zgromadzenia

Przyjęte podczas Kapituły zmiany w naszych Ustawach dotyczą przede wszystkim części pierwszej, dotychczas zatytułowanej: „Natura Zgromadzenia”, a obecnie: „Patrymonium i duchowość Zgromadzenia”. Reszta zmian ma zasadniczo charakter dostosowania wielu zapisów do Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz do nowego ujęcia rozdziału pierwszego pt. „Natura, cel, duchowość i charakter”. Nowa wersja tego rozdziału Konstytucji, zgodnie z intencją Ojców i Braci kapitulnych, to bardziej aktualne i lepiej odpowiadające naszej świadomości ujęcie *identitas* naszej wspólnoty zakonnej. Jest to także odpowiedź na nauczanie Kościoła, że „każdy Instytut znów staje dziś przed koniecznością przemyślenia na nowo Reguły, ponieważ w niej i w Konstytucjach zawarty jest program naśladowania Chrystusa, ukształtowany przez określony charyzmat, którego autentyczność została potwierdzona przez Kościół” (*Vita Consecrata*, 37). Kapituła podjęła to wezwanie i jej owoce staną się drogowskazem na najbliższe lata dla całego Zgromadzenia. Dekret Kongregacji Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego zatwierdzający zmiany w Konstytucjach otrzymaliśmy niedawno, bo pod koniec listopada. Kongregacja także ze swojej strony wprowadziła pewne korekty o charakterze prawnym. Z chwilą promulgowania tekstu Konstytucji w języku polskim, angielskim i portugalskim wystosuję odpowiedni list okólny, w którym szczegółowo wyjaśnię zarówno zmiany przyjęte przez Kapitułę Generalną, jak i wskazane przez Kongregację. Czas wprowadzenia w życie nowych Ustaw będzie zależał od tego, kiedy zostaną one przetłumaczone na inne języki; tłumaczenia muszą być także przekazane Kongregacji. Tekst Konstytucji zatwierdzony został w języku polskim. Mam nadzieję na rychłą promulgację naszych Ustaw.

2. Misterium Niepokalanego Poczęcia NMP istotą charyzmatu Zgromadzenia

Jednym z nowych zagadnień, jakie podjęła Kapituła Generalna, to kwestia charyzmatu naszego Zgromadzenia. Dotychczas w naszym prawie to pojęcie nie istniało, choć nauczanie Kościoła, traktujące o życiu konsekrowanym sugerowało, aby instytuty zakonne zdefiniowały swój charyzmat. Tegoroczna Kapituła zdecydowała, aby charyzmat naszego Zgromadzenia ująć już na początku Konstytucji, w paragrafie drugim (pierwszy to: „Charakter i miejsce Zgromadzenia w Kościele”), tytułując go jako „Istota charyzmatu”. Brzmi on następująco: „Misterium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny jest istotą charyzmatu Zgromadzenia i od samego początku jego istnienia szczególnym znakiem, mocą i radością mariańskiego powołania. Z tego misterium wypływa tożsamość i misja Zgromadzenia”. Faktycznie, zdanie główne w tym zapisie, w większej swojej części wyjęte jest z dotychczasowego, szóstego punktu naszych Konstytucji, zatwierdzonych w 1986 roku, który zatytułowany był: „Charakter maryjny”. Ujęcie jednak tego samego zdania w kategoriach opisu charyzmatu zmienia znaczenie i sens zapisu. Wskazuje bowiem, że jeśli istotą charyzmatu jest misterium Niepokalanego Poczęcia Matki Pana, to z niego wypływa cała reszta, to jest misja i tożsamość, czyli to wszystko, co w rozdziale pierwszym nazwane jest „naturą, celem, duchowością i charakterem, Zgromadzenia. W takim ujęciu nie można dopatrzeć się absolutnej nowości, choć nie zawsze autorefleksja Zgromadzenia ujmowała tę *identitas* w taki właśnie sposób. Od samego początku misterium Niepokalanego Poczęcia Maryi było punktem odniesienia, nigdy nie podważalnym, co znajdowało wyraz w niezmiennym nigdy tytule Zgromadzenia (Marianie od Niepokalanego Poczęcia NMP), w akcie *Oblatio*, opisie pierwotnej *Boskiej wizji* naszej

wspólnoty zakonnej, która była wyryta w duszy Założyciela (por. FDR 7, 9), w postawie i duchowości naszych błogosławionych Ojców, w tym także w pismach i spuściźnie bł. Jerzego Matulewicza-Matulaitisa (zob. Konstytucje z 1930 roku, p. 14: „Główną Patronką Zgromadzenia jest Niepokalanie Poczęta Najświętsza Marja Panna. [...] Główną uroczystością Zgromadzenia będzie święto Niepokalanego Poczęcia NMP”). W ostatnich jednak latach, z powodu inspiracji zarówno nauką Kościoła o życiu zakonnym, jak przede wszystkim wskutek beatyfikacji naszych Ojców i kanonizacji Założyciela (śmiało można tu powiedzieć o nadzwyczajnej ingerencji Boga w historię naszego Zgromadzenia) następował powolny wzrost duchowej i teologicznej refleksji nad tożsamością naszego Instytutu. W misterium Niepokalanego Poczęcia Matki Pana zaczęliśmy dostrzegać nie tylko przywilej Maryi zachowania od grzechu pierwotnego i pełnię łaski, ale również taki sposób działania Ducha Świętego, który dotyczy również życia naszego: duchowych synów Maryi, duchowo naznaczonych tajemnicą Jej świętego poczęcia. I dlatego w misterium Jej poczęcia dostrzegamy istotę naszego charyzmatu: nasze relacje do Trójcy Przenajświętszej i Jej działanie w historii naszego zbawienia, naszą odpowiedź na darmowe i uprzednie udzielanie się Boga, nasze postanie w służbie *Chrystusowi i Kościołowi*, w końcu nasz styl życia wiarą, nadzieją i miłością. Ufam, że nowy zapis w Konstytucjach o charyzmacie Zgromadzenia spowoduje podjęcie nowej i koniecznej refleksji nad naszą *identitas* i jej niezbędnym wyrazem w naszym życiu duchowym, modlitwie, ascezie, posłudze duszpasterskiej, pracy itd., czyli w tym wszystkim, co stanowi naszą codzienność.

3. 11 grudnia 1670 to data powstania naszego Zgromadzenia

Kapituła Generalna, kierując się „najstarszym przekonaniem dotyczącym początków naszego instytutu zakonnego oraz pamiętając, że określenie początków wspólnoty zakonnej ma wpływ na jej świadomość i tożsamość” przyjęła uroczystą deklarację, w której stwierdza, co następuje: „Złożenie *Oblatio* przez Św. Stanisława od Jezusa i Maryi Papczyńskiego, które miało miejsce w Krakowie dnia 11 grudnia 1670 r., należy uznać i przedstawiać jako początek Zgromadzenia Księży Marianów Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny”. Ta sama deklaracja zawiera także inne daty, które określa jako „ważne dla założenia i odnowy Zgromadzenia wydarzenia: a. 8 września 1671 r. w kaplicy Karskich w Luboczy o. Papczyński przywdział biały habit na cześć Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny; b. 24 października 1673 r. bp Stanisław Jacek Świącicki zaaprobował pierwszy dom Zgromadzenia w Puszczy Korabiewskiej; c. 21 kwietnia 1679 r. biskup poznański Stefan Wierzbowski erygował zakon marianów o ślubach prostych, na prawie diecezjalnym; d. 24 listopada 1699 r. został wydany reskrypt Stolicy Apostolskiej zatwierdzający marianów jako zakon na prawie papieskim o ślubach uroczystych; e. 29 sierpnia 1909 r. bł. Jerzy Matulaitis-Matulewicz złożył w Warszawie pierwsze śluby zakonne, co uznaje się za datę odnowienia Zgromadzenia”.

Cytowana tutaj niemal w całości „Deklaracja”, ze względu na poważne znaczenie, została promulgowana wraz z „Uzasadnieniem” w „*Documenta Capituli Generalis Congregationis CC. Marianorum A. D. 2017 Romae celebratum*”. Jest to zbiór wszystkich aktów prawnych uchwalonych podczas ostatniej Kapituły; wyjątkiem są Konstytucje i Dyrektorium. Uchwały zostały wydane w bieżącym roku w jednej księżce w 4 językach: angielskim, francuskim, polskim i portugalskim. Do akt dołączone jest „Słowo Przełożonego Generalnego skierowane do papieża Franciszka podczas audiencji prywatnej” oraz „Przemówienie Ojca Świętego Franciszka do uczestników Kapituły Generalnej”. Zachęcam do lektury wszystkich dokumentów.

Uzasadnienie deklaracji określającej początek Zgromadzenia na dzień 11 grudnia 1670 roku nie zawiera nowych treści, których nie byłoby w przeszłości. Jest to raczej wyraz odkrycia wielu źródeł historycznych, nie znanych przedtem. W ten sposób „Deklaracja” jest bardziej kontynuacją starszych tradycji, niż nową zmianą. Jak wykazały badania historyczne, zawarte w *Ephemerides Marianorum*, 1(2012), (s. 369-391) data powstania Zgromadzenia ujmowana była różnie. Wyraźne wskazanie roku 1673, co miało miejsce dotychczas i jest właściwe dla ostatnich dziesięcioleci, odwołuje się do zatwierdzenia pierwszego konwentu Marianów. Jednak wcześniej, to jest zarówno przed Odnową, jak i po Odnowie dokonanej przez bł. Jerzego podawana była data właśnie 11 grudnia 1670, związana z aktem *Oblatio*. Uzasadnienie zawarte w „Deklaracji” ostatniej Kapituły, ujmując motywację bardziej teologicznie, niż historycznie, wskazuje na dwa dokumenty: *Vita Fundatoris* (Życie Założyciela) M. Leporiniego z 1705 roku i breve papieża Innocentego XII z roku 1786. Wiadomo jednak, że w początkach odnowionego Zgromadzenia obecne było przekonanie, że początkiem Zgromadzenia jest akt *Oblatio* Założyciela. Świadczą o tym między innymi informacje w *Annuario Pontificio*, roczniku Stolicy Apostolskiej, gdzie przez pewien okres czasu (lata 1936-1941) podawano rok 1670 jako datę powstania Zgromadzenia.

Zdaniem Ojców i Braci kapitułnych, którzy przyjęli „Deklarację” wraz jej „Uzasadnieniem” „określenie daty początków wspólnoty zakonnej nie jest obwarowane regulacjami prawnymi. Jest to kwestia tradycji danego zakonu i uznania, z jakim wydarzeniem określającym początki zakonu najbardziej utożsamia się dana wspólnota zakonna (pierwsze śluby Założyciela, przywdzianie habitu, ukonstytuowanie się wspólnoty, zatwierdzenie biskupie lub papieskie i inne). Kapituła była przekonana, że „deklaracja przywraca istniejące od początku w Zgromadzeniu przekonanie, iż początkiem (*fundatio*) Zgromadzenia było dokonane przez Św. Stanisława *Oblatio*. Jest to więc przyjęcie na nowo pierwotnej świadomości Zgromadzenia a nie tworzenie jej na nowo. Zatwierdzenie dokonane 24 października 1673 r. przez bpa Świącickiego jest raczej aprobacją (*approbatio*) Zgromadzenia niż jego założeniem (*fundatio*) i tak winno być przedstawiane”.

„Deklaracja” skutkuje także nową perspektywą świętowania zbliżającego się jubileuszu 350-lecia

powstania Zgromadzenia. Główne uroczystości odbędą się zatem w roku 2020. Program obchodów przygotowuje powołana do tego celu Komisja Jubileuszowa i zostanie on ogłoszony w stosownym czasie. Podobnie, w poszczególnych prowincjach i wikariatach generalnych przełożeni powołają odpowiednie komisje. Celebrowanie jubileuszu może stać się dla nas szansą odnowy duchowej.

Kochani Współbracia,

Dzisiejsze święto jest dla nas szczególnie: odnawiamy śluby, otaczamy się wzajemną modlitwą, życzliwością, troską. Pamiętajmy szczególnie o współbraciach starszych, chorych i tych, którzy w mijającym roku odeszli z tego świata, przechodząc do Domu Ojca. Modlitwą, dobrym słowem i dobrym gestem wspierajmy czujących się samotnie, doświadczonych kryzysem powołania. Jako wspólnota zakonna, zjednoczona więzami wiary, nadziei i miłości, zechciejmy iść śladami Pana Jezusa, a drogę niech nam wskazuje nasza szczególna Patronka, Niepokalanie Poczęta Maryja. Wydarzenia tegoroczne, zwłaszcza decyzje Kapituły Generalnej, niech będą dla nas zachętą do odczytywania znaków, poprzez które Bóg do nas przemawia.

Dziś szczególnie powierzam Was wszystkim Bogu i wstawiennictwu świętych, zwłaszcza św. naszego Ojca Stanisława i bł. Jerzego, Odnowiciela. Proszę Was także o modlitwę za mnie, abym wypełnił to, do czego Pan ponownie mnie powołał na najbliższe sześć lat.

Immaculata Virginis Mariae Conceptio sit nobis salus et protectio!

Ks. Andrzej Pakuła MIC
Przełożony Generalny